

El virus de la grip aviar H5N1 i la seguretat alimentària

1. Situació epidemiològica actual i evolució prevista pels propers mesos

La situació epidemiològica a Espanya aquest mes d'octubre mostra un augment dels focus tant entre aus domèstiques com silvestres: aquest any s'han detectat 11 focus d'aus domèstiques i 45 d'aus silvestres. A Catalunya, fins al mes de setembre, només s'ha detectat en aus silvestres.

El risc epidemiològic es mantindrà alt per la persistència del virus en les aus afectades, les migracions de la tardor i l'arribada de l'hivern, de manera que s'afavoreixen els contagis. En definitiva, es preveuen nous focus.

2. La grip aviar per H5N1 i els altres animals de granja

A Espanya no s'ha detectat fins ara la transmissió significativa cap a altres tipus d'animals de granja com el porcí, boví, oví i cabrum.

La grip aviar H5N1 ha demostrat la capacitat de contagiar altres animals de granja, especialment els bovins.

acsa brief

Agència Catalana de Seguretat Alimentària

Setembre - Octubre 2025

2.1. Boví

La infecció principalment es transmet a través de la llet i la munyida; és menys rellevant la via respiratòria. El virus es replica a la glàndula mamària i pot estar present, amb altres concentracions, a la llet, facilitant així la transmissió vertical (mare-cria) i potencialment el contagi a altres animals que consumeixen la llet crua, per exemple, els gats i petits rosegadors. A Europa, a setembre de 2025, no s'han detectat bovins infectats, però sí petits carnívors com els gats, la qual cosa es relaciona amb el fet que hagin consumit elements contaminats crus.

La virèmia que es detecta en els bovins afectats és de poca magnitud, transitòria i restringida a moments concrets de la infecció.

2.2. Oví i cabrum

No hi ha informació concloent sobre infeccions productives (virèmia) en ovelles i cabres, tot i que s'han detectat anticossos en front del virus en ambdues espècies animals. És a dir, no s'ha detectat presència viral activa en sang.

Hi ha informació sobre un cas aïllat d'una ovella infectada amb H5N1 al Regne Unit, però no es detalla si hi va haver virèmia o no.

2.3. Porcí

Els porcs tenen receptors per a virus gripals de les aus i dels humans en el seu epitel respiratori, de manera que poden afavorir l'intercanvi (*mixing vessel*) de gens entre les soques d'aus i humanes. No totes les soques de l'aviram infecten de manera eficaç els porcs. Els estudis fets amb diferents soques del virus H5N1 fins l'any 2024 indiquen que la infecció és poc eficient i que el virus es replica de manera limitada en la nasofaringe i les amígdals. No se sol desenvolupar la malaltia, no es detecta virèmia i no passa d'un porc a un altre.

Cal tenir present que aquest mes d'octubre s'han detectat casos del virus H5N1 en porcs i senglars a Europa (Institut Friedrich Loeffler d'Alemanya, dins del seguiment europeu general de malalties porcines), de manera que el virus demostraria una capacitat d'adaptació creixent als mamífers. Enguany, no hi ha cap cas a Espanya.

3. La presència del virus H5N1 en els aliments, gestió del risc.

3.1. La carn d'aviram i els ous

En les aus, el virus es pot trobar a la carn, les vísceres i els ous, tant en el seu interior com en la closca, sobretot si hi ha femtes provinents d'aus infectades.

L'entrada del virus a la cadena alimentària pot succeir quan hi ha brots no detectats en una explotació i es sacrifiquen aus infectades per al consum. El sacrifici, desplomat, etc. poden transferir virus a utensilis i superfícies i generar contaminació creuada. L'ús d'ous crus o poc cuits provinents d'aus infectades també podria vehicular el virus.

Cuinar completament la carn i els ous destrueix el virus (més de 70 °C en el centre dels aliments). Per evitar contaminacions a l'àmbit domèstic cal mantenir una estricta separació entre aliments crus i aliments cuits: utilitzar utensilis i taules de tall diferents, rentat de mans entre manipulacions i desinfecció de superfícies.

Aquestes mesures limiten de manera efectiva la possibilitat de contaminació alimentària i la transmissió a les persones.

3.2. La llet i els productes lactis

A hores d'ara no es sap amb certesa si el virus de la grip aviar A es pot transmetre a les persones a través del consum de llet crua i productes elaborats amb llet crua procedents de vaques infectades.

La pasteurització (o tractaments tèrmics equivalents) és molt eficaç per inactivar el virus en la llet.

En la llet crua, el virus manté la seva capacitat infectiva durant períodes de temps significatius, arribant a dues setmanes quan aquesta llet es manté a temperatura de refrigeració (4 °C).

Pel que fa als formatges: el temps de maduració exigít per a formatges elaborats amb la llet crua amb presència potencial de patògens és d'un mínim de 60 dies (Reglament (CE) nº 853/2004). És una mesura general per reduir riscos microbiològics. L'evidència científica publicada indica que el virus H5N1 no s'inactiva en formatges de llet crua simplement per la maduració de 60 dies. En realitat, el virus pot sobreviure durant l'elaboració i envelliment fins a 120 dies, en concret, si els factors de pH i humitat no són adversos al virus.

acsa brief

Agència Catalana de Seguretat Alimentària

Setembre - Octubre 2025

L'acidificació prèvia de la llet (baixar el pH a 5.0) pot causar una inactivació ràpida del virus, segons assaigs experimentals.

No hi ha evidència d'un temps de maduració equivalent al procés de pasteurització per assegurar que el virus s'hagi inactivat, tot i que sembla ser que el pH del procés és un factor clau. En definitiva, els mètodes validats per eliminar el virus es basen en la pasteurització prèvia de la llet.

Val a dir que no està clar quin és el "títol infectiu mínim" necessari per transmetre la malaltia per via oral en humans a través del formatge, ni si els virus viables recuperats en formatges madurats representen un risc real de transmissió alimentària. Cal aplicar el principi de precaució.

4. Davant els animals de granja i la llet que presenti el virus H5N1

En les explotacions d'aviram on es detecta el virus es fa el sacrifici sanitari dels animals infectats i no ingressen a la cadena alimentària.

Les preguntes sorgeixen quan ens referim als altres animals d'abastament i els seus productes. Aquí esdevé fonamental si estem o no davant d'una malaltia sistèmica.

Segons el Reglament (UE) 2019/627 i les normes d'inspecció post mortem, les canals i les vísceres d'animals infectats per malalties sistèmiques virals han de ser declarades no aptes per al consum humà. Atès que el virus pot excretar-se per la llet durant la infecció, la llet crua i els seus derivats no poden destinar-se ni al consum humà ni animal.

Només es podria aprofitar la llet si provingués d'animals sans dins d'una zona afectada, i després de pasteuritzar la llet (com a prevenció). Si s'imposa la restricció de moviment del bestiar, fet previsible, no escau referir-nos a la carn.

El Reglament (UE) 2019/627, Annex IV, Capítol V, punt 1 a) estableix:

"La carn s'ha de declarar no apta per al consum humà quan procedeixi d'animals afectats per una malaltia transmissible a l'ésser humà o altres animals, o que presentin signes clínics de malaltia sistèmica."

acsa brief

Agència Catalana de Seguretat Alimentària

Setembre - Octubre 2025

El Reglament (UE) 853/2004 (Higiene dels aliments d'origen animal), el qual, en l'Annex III, Secció IX (Llet crua i productes lactis), Capítol I, punt I.2, diu:

"La llet crua procedirà d'animals [...] que no mostrin cap símptoma de malaltia transmissible a les persones a través de la llet ni de malalties que puguin originar contaminació de la llet."

I el Capítol I, punt I.3:

"La llet d'animals malalts o sospitosos d'estar malalts no s'ha d'utilitzar per al consum humà."

El Reglament delegat (UE) 2020/689 prohibeix expressament comercialitzar productes d'animals infectats o sospitosos.

5. Nivell de risc de contraure el virus H5N1 a través dels aliments a data d'avui

Actualment no hi ha evidència que el virus de la grip aviar H5N1 es pugui transmetre a persones a través del consum d'aliments, inclosos els productes avícoles. No s'han notificat casos confirmats de presència d'H5N1 en productes alimentaris comercialitzats per al consum humà a Espanya ni a Europa, l'any 2025.

Les agències internacionals, incloses l'EFSA i la FAO, consideren insignificant el risc de transmissió alimentària, sobretot quan els aliments són ben cuinats i manipulats seguint pràctiques higièniques adequades. El contagi en humans està associat a la manipulació directa de les aus infectades o les seves secrecions, i no al consum.

Els casos en persones notificats a nivell mundial des de 2024 han estat molt escassos, amb menys de 100 registrats i sempre associats a la manipulació en entorns d'alt risc (treballadors de granges avícoles, persones en contacte amb aus silvestres).

En síntesi, actualment, l'H5N1 no suposa risc per via alimentària, sempre que es mantinguin les normes habituals d'higiene i cocció d'aliments apropiades.

acsa brief

Agència Catalana de Seguretat Alimentària

Setembre - Octubre 2025

Documents de referència

- [Focos de influenza de alta patogenicidad en aves silvestres en espacios abiertos y parques urbanos periurbanos](#). Ministerio de Sanidad. 26 de setembre de 2025.
- [Gripe aviar](#). EFSA. 17 de setembre de 2025
- [El virus de la gripe aviar H5N1 se transmite entre mamíferos desde leche de vaca contaminada y llega a las glándulas mamarias](#). Science Media Center. 8 de juliol de 2024.
- [La gripe aviar H5N1 en vacas se propaga a través del ordeño](#). SINC. 26 de setembre de 2024.
- [Evidence of Viremia in Dairy Cows Naturally Infected with Influenza A Virus, California, USA](#). PUBMED. 31 de juliol de 2025
- [H5N1 Highly Pathogenic Avian Influenza \(HPAI\) in Livestock. Information for small ruminant \(sheep and goat\) and camelid stakeholders](#). USDA.
- [Dairy cow- and avian-origin clade 2.3.4.4b H5N1 induce severe mastitis in lactating goats and transmission to suckling goats](#). Cell Symposia. 28 d'octubre de 2025
- [H5N1 Influenza in a Sheep](#). Centre de Salut Pública i Zoonosis de la Universitat de Guelph. Facultat de Veterinària d'Ontario . Canadà. 24 de març de 2025
- [Influenza aviar](#). Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación. 29 de setembre de 2025.
- [Respuestas a sus preguntas sobre la gripe aviar](#). Ministerio de Sanidad.
- [Investigation of Avian Influenza A \(H5N1\) Virus in Dairy Cattle](#). FDA. Març 2025
- [Impact of pH and temperature in dairy processing on the infectivity of H5N1 avian influenza viruses](#). Science Direct. 2 d'octubre de 2025
- [H5N1 influenza virus stability and transmission risk in raw milk and cheese](#). Nature Medicine. 8 d'octubre de 2025
- [Informe del Comité Científico de la AESA sobre la evaluación del riesgo del virus de la gripe aviar en España](#)

acsa brief

Agència Catalana de Seguretat Alimentària

Setembre - Octubre 2025

- [Gripe aviar](#). EFSA.
- [Detección de un foco de influenza aviar de alta patogenicidad \(IAAP\) H5N1 en una granja de gallinas reproductoras en Toledo](#). Ministerio de Agricultura Pesca y Alimentación. 20 de juliol de 2025.
- [La gripe aviar y su prevención mediante la vacunación](#). Sociedad Española de Epidemiología. Febrer de 2025.